

De sterkte van de Belgische automatische loonsverhoging

1

Het ontstaan: na WOI

Al voor de Eerste Wereldoorlog zochten statistici naar een systeem waarmee landen de evolutie van prijzen konden berekenen. De roep om de lonen te koppelen aan dat systeem werd steeds luider vanuit het werkveld. Dat leidde na WOI tot de invoering van de consumptie-index. Het principe: Als de prijzen van producten gedurende lange tijd stijgen, dan stijgen na een tijd ook de lonen. Na verloop van tijd werden ook meer en meer uitkeringen berekend op basis van het indexcijfer, zoals de kinderbijslag en de werkloosheidsuitkeringen.

Omdat je niet van alle producten in het land de prijs kan bijhouden, stelt Statbel jaarlijks een representatieve lijst samen: de indexkorf. Producten die we vaak gebruiken wegen meer door, producten die verouderd zijn (zoals een los gps-systeem) verdwijnen. Zo krijg je een actuele lijst die maandelijks wordt aangepast.

2

De index en onze lonen: niet voor iedereen hetzelfde systeem

We zitten goed in België, want als een van de weinige landen ter wereld stijgen onze lonen automatisch volgens de index. Stijgen de consumptieprijzen, dan stijgen de lonen. Zo blijft de koopkracht – dat is wat je kan kopen met je geld – altijd ongeveer gelijk. In de privésector hangt het af van je paritair comité en het sociaal overleg wanneer de lonen geïndexeerd worden. Soms elke maand, soms één keer per jaar, soms ook pas nadat de prijzen 2 procent stijgen, een gelijkaardig systeem als in de publieke sector.

De publieke sector past zich aan op basis van de spilindex, die op 2 procent ligt. Dat wil zeggen dat lonen, sociale uitkeringen en pensioenen pas stijgen als de index 2 procent hoger staat dan bij de laatste indexering. In de praktijk komt het er dus op neer dat lonen in de publieke sector stijgen in trapjes van 2 procent, onafhankelijk van hoe lang het duurt om tot die drempel te komen.

Een van de vorige regeringen besliste de prijsstijgingen van tabak of brandstoffen niet meer mee te nemen om sterke dalingen en stijgingen van de index te vermijden. Daarom worden onze lonen nu geïndexeerd volgens de gezondheidsindex.

3

De sterktes van ons Belgische indexsysteem?

Het belangrijkste is dat onze koopkracht gelijk blijft, want hogere prijzen staan gelijk aan een hoger loon, uitkering of pensioen. Dat de lonen automatisch stijgen, zorgt voor stabiliteit: vakbonden kunnen niet met zware looneisen komen, ondernemingen kunnen anticiperen op loonstijgingen, de overheid is zeker van haar inkomsten ... Maakt dat ons land niet enorm duur op het vlak van verloning? Nee, verschillende onderzoeken weerleggen dat met duidelijke cijfers*.

Pas als je begint te morrelen aan de principes van onze automatische loonindexering loopt het fout. Kijk maar naar de indexsprong die de regering Michel ons in 2015 opdroeg. Het leek alsof iedereen eenmalig 2 procent aan koopkracht zou verliezen, omdat de lonen niet mee zouden stijgen. Maar zo'n eenmalige indexsprong draag je de rest van je loopbaan mee en dan loopt het verlies uiteindelijk makkelijk op tot duizenden euro's per persoon!

*Bron: 100 jaar index in 10 kernpunten, ACV, ABVV, ACLVB, 2019. Lees het hele dossier op www.ntmagazine.be

4

Wat zou er gebeuren als we het systeem afschaffen?

Zonder index zouden wij als vakbonden in de sterke sectoren waarschijnlijk meer loonsverhoging kunnen onderhandelen voor de werknemers. Daartegenover staat dat zwakkere sectoren dat helemaal niet zouden kunnen. Dankzij de index heeft iedereen recht op een aanpassing van het loon om de koopkracht op peil te houden, ongeacht de positie van de sector waarin je aan de slag bent. Volgens ons de meest duurzame manier van inkomstenbescherming.

In een context van besparingen, want onze overheidsfinanciën staan er niet rooskleurig voor, zou een afschaffing sowieso leiden tot zeer moeilijke loonsonderhandelingen in de publieke sector. Idem voor de onderhandelingen voor de verhogingen en aanpassingen van de sociale uitkeringen. Wij blijven dus ijveren voor het behoud van de automatische aanpassing aan de levensduurte zodat ook onze gezinnen koopkracht behouden en de economie mee laten draaien. ☺

Door de
automatische
loonindexering
blijft onze
koopkracht
steeds
ongeveer
hetzelfde.